

amfibolitt-stenbrudd ved Hullvann. Her var det store stuffer massiv rød granat (pyrop — almandin). Ødegården Verk fikk også visitt. Her fantes det omvandlet enstatitt-krystaller, ilmenitt, apatitt, flogopit og rutil med mere.

Jeg fikk anledning til å se utkastet og lese råsatsen til mesteparten av dette nummeret av NAGS-NYTT som du nå sitter med i hånden.

På bakgrunn av dette har jeg lyst til å gi vår nye redaktør honnør for det produkt hun presenterer og en ros for det arbeide hun har nedlagt. Du er også sikkert enig i at det fortjener hun. Både med valg av stoff og selve redigeringen. Jeg er ikke et øyeblikk i tvil om at det hele er kommet i rette hender og at vi får et tidsskrift vi lenge har savnet.

Fin-fin start, Turid — lykke til videre.

Johnny Dalene

Da det har vist seg å være stor interesse for Eldjarns artikkel om mineralvern, vil vi ta den med i et par nummer framover.

MINERALSAMLING ER NATURVERN —

---

av Knut Eldjarn

Med utgangspunkt i konservator Dons kronikk i Aftenposten med etterfølgende foredrag på årsmøtet i Oslo Geologiforening, er det påbegynt en debatt her i bladet om betydningen av å verne om våre mineralforekomster. Selv var jeg dessverre av geografiske grunner forhindret fra å høre konservator Dons foredrag i Oslo, men jeg kan gi min tilslutning til de fleste av de synspunkter som kom fram i kronikken i Aftenposten. Det synes imidlertid å være behov for en bre-

(forts. siste side)

dere vurdering av disse problemer. Vi er alle interessert i å forvalte våre mineralressurser så fornuftig som mulig, men fredning av enkelte forekomster representerer bare en liten og relativt ubetydelig del av dette arbeidet. Til nå har det i for stor grad fått dominere debatten. Denne artikkelen er ment å vise at fornuftig og ansvarlig mineralsamling representerer et viktigere bidrag til vernearbeidet.

Hvorfor bevare mineraler?

For de fleste lesere vil dette sikkert være et nødvendig spørsmål, men det er ikke til å komme forbi når man skal vurdere hvilke mineralforekomster og mineralstuffer som er spesielt verneverdige. Man kan først slå fast at den rent økonomiske siden av saken er av mindre interesse i denne sammenheng. 1 kg magnetitt er verdt ca. 1 øre som jernmalm, men et magnetit-krystall på 1 kg har en helt annen egenverdi. Det er viktig å huske dette som utgangspunkt fordi legfolk ofte vil ha vanskeligheter med å innse verdien av andre mineraler enn edle metaller og edelsteiner.

Utgangspunktet for vårt vernearbeid må være at gode og sjeldne mineralstuffer blir bevart for ettertida sammen med nøyaktige opplysninger om funnstedet og funnstedets geologi. Spesielt interessante mineralforekomster må forbli tilgjengelige for forskning og utdanningsformål også i framtida. Vi er dessuten interessert i at det stadig er tilgjengelig et stort antall gode mineralstuffer som kan brukes i forskning og undervisning i privat eller offentlig regi. Det er ikke store forskningsinnsatsen amatørgeologene kan bidra med, men forskning er avhengig av materiale, og her kan de private mineralsamlere gjøre en virkelig innsats. I utdanningssektoren kan også amatørerne gjøre en stor innsats særlig når det gjelder grunnopplæring i geologi og mineralogi. Vi skal heller ikke glemme den verdien som ligger i den glede som mineralsamling og kjennskap til mineralogi og geologi gir både profesjonelle og amatører.

Hvilke mineraler er verneverdige?

Vi må innledningsvis skille klart mellom verdi for den enkelte samler og verdi i en større sammenheng. Selv helt vanlige mineralstuffer kan ha stor verdi for den enkelte enten fordi det knytter seg spe-

sielle minner til steinene eller fordi de blir viktige hjelpemidler i samlerens egen mineralogiske og geologiske læreprosess. Andre igjen tenker mer på form og farge enn på mineralogi når de setter spesielt pris på en stein. For mer erfarne amatører og profesjonelle er det imidlertid andre egenskaper som gjør enkelte mineralstuffer spesielt verneverdige. Selv om det er enkelte personlige forskjeller i vurderingene, er det egentlig overraskende hvor sammenfallende synspunkter de fleste vil ha når det gjelder å peke ut spesielt gode mineralstuffer.

Sjeldenhet representerer selvfølgelig et viktig kriterium for å vurdere om en mineralstufte er verneverdig. Vakkert utkrystalliserte stuffer vil også de fleste regne som spesielt verneverdige. Slike stuffer kan ha stor vitenskapelig og pedagogisk verdi og dessuten har de krav på å bli bevart som kunstverk fra naturens eget verksted. I prinsippet er det mineralstuffer av høy kvalitet vi må verne. I dette kvalitetsbegrepet inngår sjeldenhet, renhet, krystallform- og estetiske verdier.

I tillegg til disse grunnleggende kriteriene vil det også ofte komme til enkelte kulturhistoriske momenter særlig når det gjelder mineralstuffer fra viktige gruver og når det gjelder edelsteiner. Et besøk ved ett av våre museer vil gi et godt bilde av hvilke egenskaper som kjennetegner gode mineralstuffer.

Eldjærns artikkel fortsetter i neste nummer. Vi oppfordrer til debatt.

